

Marzec 2020

LEX CORONAVIRUS Obowiązujące przepisy w celu walki z COVID-19 – stan na 25.03.2020

Fakty

W okresie oczekiwania na nową ustawę dotyczącą „tarczy antykryzysowej” nadal obowiązuje ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych („Ustawa”).

Ustawa weszła w życie 8 marca 2020 r. Projekt Ustawy został zaproponowany przez rząd w odpowiedzi na wzrost liczby przypadków zakażenia COVID-19 w Europie.

Ustawa stanowi uzupełnienie istniejących w tej materii przepisów, w szczególności ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Niektóre przepisy Ustawy będą obowiązywać tylko przez ograniczony czas (tylko 180 lub 360 dni).

Chociaż ustawa ma zastosowanie do zakażeń i chorób zakaźnych wywołanych wirusem SARS-CoV-2 („COVID-19”) (art. 2 Ustawy), wprowadza jednocześnie na stałe zmiany w innych 16 istniejących aktach, co oznacza, że zmiany te będą miały zastosowanie w przyszłości nie tylko do przypadków COVID-19. Według niektórych może to budzić uzasadnione obawy, szczególnie w związku z tym, że nowe przepisy nie są wystarczająco precyzyjne, co daje podstawę do ich szerokiego interpretowania.

Komentarze

Ustawa określa zasady i tryb zapobiegania i zwalczania zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej spowodowanej tym wirusem, w tym zasady i tryb podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych w celu unieszkodliwienia źródła zakażenia i przecięcia dróg szerzenia się COVID-19.

Ustawa wskazuje również zadania organów administracji publicznej związane z COVID-19. Ponadto ustawa określa zasady pokrywania kosztów realizacji określonych w niej zadań, w szczególności procedurę finansowania usług opieki zdrowotnej dla osób z podejrzeniem zakażenia lub choroby zakaźnej, w celu zapewnienia im odpowiedniego dostępu do diagnostyki i leczenia.

Pracodawcy i pracownicy

Na uwagę zasługują szczególne rozwiązania przyjęte w Ustawie w celu przeciwdziałania COVID-19, dotyczące przyznania pracodawcy prawa do polecenia pracownikowi wykonywania pracy określonej w umowie o pracę, poza miejscem pracy pracownika przez czas oznaczony (praca zdalna). Niestety ustawa nie określa, jak długo może trwać wykonywanie pracy przez pracownika w ten sposób. Ponadto, w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły spowodowanego przez COVID-19, ubezpieczony zwolniony z wykonywania pracy z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem do 8 roku życia, jest uprawniony do otrzymania zasiłku opiekuńczego za ten okres, nieprzekraczający jednak 14 dni (art. 4 Ustawy).

Władze publiczne

Ustawa przyznaje szerokie uprawnienia władzom publicznym. Zgodnie z Ustawą na wniosek wojewody, Prezes Rady Ministrów może, w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, wydawać wiążące instrukcje dla przedsiębiorców w formie decyzji administracyjnych. Decyzja taka podlega natychmiastowemu wykonaniu, a ponadto nie wymaga ona uzasadnienia. Wyżej wymienione instrukcje mogą być również wydawane ustnie, telefonicznie oraz za pomocą elektronicznych środków komunikacji. Główny Inspektor Sanitarny również może wydawać w stosunku do osób prawnych, osób fizycznych i jednostek organizacyjnych nieposiadających

osobowości prawnej, w szczególności podmiotów prowadzących działalność medyczną, pracodawców i innym, decyzje nakładające obowiązek podjęcia określonych działań profilaktycznych lub kontrolnych oraz może żądać od tych podmiotów informacji w tym zakresie.

Ponadto Główny Inspektor Sanitarny może wydawać decyzje nakładające obowiązek dystrybucji produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobów medycznych - w odniesieniu do hurtowni farmaceutycznych i środków ochrony indywidualnej - w odniesieniu do producentów, dystrybutorów lub importerów. Decyzje również w tym przypadku podlegają natychmiastowej wykonalności oraz nie wymagają uzasadnienia.

Odwołanie od decyzji można wnieść w ciągu 2 dni, natomiast zgodnie z ogólną zasadą w postępowaniu administracyjnym jest to 14 dni. Główny Inspektor Sanitarny jest również upoważniony do wydawania zaleceń i wytycznych określających procedury w przypadku zagrożenia epidemią.

Stosownie do Ustawy, Minister Zdrowia jest m. in. upoważniony do ustalania maksymalnych cen niektórych produktów leczniczych, wyrobów medycznych i artykułów spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, które mogą być stosowane w związku z przeciwdziałaniem COVID-19.

Wyłączenia stosowania przepisów

Zgodnie z nowym prawem, w przypadku wysokiego prawdopodobieństwa szybkiego i niekontrolowanego rozprzestrzeniania się choroby lub jeżeli wymaga tego ochrona zdrowia publicznego, do zamówień na towary lub usługi niezbędne do przeciwdziałania COVID-19, nie stosuje się przepisów ustawy - Prawo zamówień publicznych (art. 6 Ustawy).

Marzec 2020

LEX CORONAVIRUS Obowiązujące przepisy w celu walki z COVID-19 – stan na 25.03.2020

Podobnie, do projektowania, budowy, przebudowy, konserwacji i rozbioru budynków, w tym zmian w sposobie użytkowania, w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, nie stosuje się przepisów ustawy - Prawo budowlane i innych wymienionych w art. 12 Ustawy.

Inne zmiany

Ustawa stanowi również, że w przypadku zagrożenia zdrowia pacjenta spowodowanego przez COVID-19 farmaceuta, który ma prawo do wykonywania zawodu, może wystawić receptę farmaceutyczną.

Kolejne rozwiązanie zawarte w Ustawie dotyczy rynku turystycznego. W przypadku wycofania lub rozwiązania umowy turystycznej bezpośrednio związanej z wybuchem epidemii wirusa SARS-CoV-2 przedsiębiorca turystyczny jest uprawniony do otrzymania zwrotu płatności, które wcześniej przekazał na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny (art. 13 Ustawy).

Artykuł 14 Ustawy przewiduje natomiast wyłączenie odpowiedzialności zarządzającego portem lotniczym, zarządzającego stacją kolejową, a także przewoźnika lotniczego, kolejowego i drogowego za szkody powstałe w związku z uzasadnionymi działaniami władz publicznych mającymi na celu zwalczanie COVID-19, w szczególności z powodu niemożności transportu.

Analiza

Chociaż w uzasadnieniu projektu wskazano, że nowe rozwiązania *nie naruszają zasad demokratycznego państwa prawnego i są uzasadnione ważnym interesem społecznym, Ustawa jest uważana za kontrowersyjną i wywołuje emocje.*

Przeciwnicy Ustawy wskazują na niekonstytucyjność proponowanych w niej rozwiązań, w szczególności w zakresie wprowadzenia czwartego nadzwyczajnego stanu nieznanego Konstytucji, zbyt krótkiego vacatio legis i naruszenia zasady proporcjonalności. Twierdzą również, że Ustawa może ograniczać wolności i prawa osób i obywateli oraz nadawać władzom publicznym zbyt szerokie kompetencje.

Naszym zdaniem, pomimo pewnych niedoskonałości spowodowanych między innymi krótkim czasem prac nad Ustawą, większość przepisów wprowadzonych przez nią może być potencjalnie przydatna. Czas pokaże czy Ustawa i inne inicjatywy ustawodawcze przyczynią się w jakikolwiek sposób do skutecznej walki z COVID-19 w naszym kraju.

Zwracamy jednocześnie uwagę, że przepisy prawa związane z COVID-19 zmieniają się dosłownie z dnia na dzień.

Jeżeli chcieliby Państwo otrzymać dodatkowe informacje lub odpowiedzi na nasuwające się po lekturze pytania, zapraszamy do kontaktu i nawiązania współpracy:

**JOLANTA ZARZECKA-SAWICKA
PARTNER**

e-mail: jsawicka@fka.pl

**PATRYCJA KUROWSKA
JUNIOR ASSOCIATE**

e-mail: pkurowska@fka.pl

KONTAKT:

FKA Furtek Komosa Aleksandrowicz
Plac Małachowskiego 2
00-066 Warszawa

T: +48 22 581 44 00